

НАРОДНА БІБЛІОТЕКА „ЧОРНОГОРИ”.

Під редакцією др. К. Трильовського.

Ч. 3.

О. Ю. ФЕДЬКОВИЧ.

ЯК КОЗАМ РОГИ ВИПРАВЛЯЮТЬ.

Сміховина в однім акті.

Вільно за Шекспіровою драмою: ЯК ПУРЯВИХ УГОВКУЮТЬ.

КНУНАРНЯ РАДІОЛОДА
218 СУРГАНІН АВЕ
САНКТ-ПЕТЕРБУРГ, РОСІЯ

ВІДЕНИЙ 1921.

Накладом „Чорногори”, спілки з о. п.

З друкарні Івана Гаврила Синка.

KNYHARNIA PASICHNIAK,
216 DUFFERIN AVE,
WINNIPEG, MAN.

Ossip Юriй Федъкович.

Під редакцією Др. К. Трильовського. Ч. 3.

О. Ю. ФЕДЬКОВИЧ.

ЯК КОЗАМ РОГИ ВИПРАВЛЯЮТЬ.

Сміховина в однім акті.

Вільно за Шекспіровою драмою: ЯК ПУРЯВИХ УГОВКУЮТЬ.

ВІДЕНЬ 1921.

Накладом „Чорногори“, спілки з о. п.

З друкарні Христофа Райсера Синів.

ДІЄВІ ОСОБИ:

КАТРЯ	} дівчата із Заставної.
ОЛЕНА	
СЕНЯ	
ТОДІР ЛИХОВОЛЯ,	їх отець.
ІВАН	} парубки із Заставної.
СТЕПАН	
ВАСИЛЬ НЕДОБРЮК,	
ДМИТРО	} з Дорошівців.
ВЕКЛА	
ГРИЦЬ,	
ДРУЖВА	
ПРОСАТАР	

Весільні гості, бояри, музики.

Дія ведеся то в Тодоревій, то в Дмитровій хаті, то на базарі
у Заставні (на Буковині).

Перший схід.

(Базар у Заставні. Серед базаря стоїть Василь.)

Василь (співає):

Наїт ся журить, хто охочий,
Я тим голов не кlopочу,
Таїт не буду кlopотати,
Бо мні воля не до-ката.

Дівка, як в батька дівує,
То ніхто її не чує;
Така тиха та благає,
Ішо казавбись: вона з раю.

Та як рубом голов вкриє,
То казавбись, що їх три є:
Три чортинки, іще її з лабами:
О, нераз noctуй за брамов!

Бо як стане ти лоточить,
То вивалиши тільки очі,
А як швидко де не бризнейш,
То її стусанів гарних лізнейш.

Хиба я оте не правду кажу, чи що? О, я
супроти такого великого панства брехні торанити
не буду, бо на другий раз і зазирнути би не прий-
шли, не то-що! Дівка, доки не віддана, то сковає

собі пазурики, неначе кіточка; присягав би ти, що там тобі й одної пазуріночки не має! Та по весіллю... ох, тобі лишенько!... покаже їх стільки, що лиш очі вивалиши, як баньки. Та я про себе не боюсь, щоби я їх борзо не поперетинав, бо моого батька не даром люде Недобрюком назвали, а син в батька вдався, та ще й як! За те є-ж не хоче за мене в Добринівцях і найпустійша дівка піти, бо боїться. А я на збитки сюди у Заставну пішов, ніби то на обзорини, може би хоть тут яке диво запопасті, бодай з одним оком. А про пазурики, як казав, мені не страшно, бо вмію гарно обтинати. А цить же: хтось іде? Три дівки! — а які гарні та убрані! Мабуть не бідолахів дочки? Гм.

(Катря, Олена і Сеня надходять.)

Василь.

Добрий день вам, молоді дівчата!

Катря.

Молоді чи не молоді, а тобі, смаркачу, засі нам день-добрий казати; бо ми з тобою на ниві не були, та ні в твого смутчого батька на храму, чорт його знає, хто він. А коли не знаєш, як таким цапам, як ти, у Заставні роги виправляють, то зараз видітимеш. Дурню один! Пройдисвіт! Цраж-ніпсів! (Минають.)

Василь.

Гречне ваше слово, панночко! Привіт у Заставні не згірший, ніщо й казати! та за те мені вподобалась, що хоч свої пазурики не ховає, але по

правді показує. Да діськи; мені вподобалась без жарту! Ті прианахтемські пазурики на бік — дівка як вивірка! (Лоскає язиком.) Та що би то за слава та за диво було, коли би я в такій кралі пазурики пообтинав, а то ще й з корінем? Сміха на всю губу! Сватаю, єй Богу, сватаю! Та відки-ж я довідаюсь, чия вона? От, слава Богу, — он - де йдуть Іван та Степан, давні мої знакомі; вони й знатитуть, чия тото така гординя неприближуща. Ходіть, ходіть братчики! (Іван і Степан надходять.)

Іван.

І сліхом слихати й видом видати! Прецінь хоч раз давній наш побратимко у нашу Заставну заблудив? Ми вже думали, що у війську бувши, нас зо шумом позабував? Як мається? Як живеш? Чого так гориш, неначе кропивою обжарений?

Василь.

Чорт йому! Такі то у вас дівки пекучі, що то її кропиви не треба не то - що! Дала мені гарний добрий-день, ніщо й казати! О, тота там, у середині, що очі у її світять, неначе дорогий камінь, чи що. Та коби хоч не така гарна та убрана! А то чоловіка аж скобоче, дивлячись! Як сю не візьму, то її женитись не буду — от-що!

Степан.

Вовк шерсть тратить, а вдачі не тратить; який був давно палкий та прудкий, такий і тепер; і у війську нічого з ним не порадили. А гарна би то парка була, ніщо й казати! Вона би до тижня по

слюбі ходила з обломленими руками; а ти з розваленою головою та з видрапаними очима. Ха, ха, ха! Та коли лиш тебе кортить, то й сьогодня висватаєш, а старий тобі до гарця червоних, віна, ще й ноги цілював би, не то-що: бо у нашому селі нема таких дурнів, щоби їх кортіло, за мамону собі чорта на голову брати. Ти думаєш, що я отсе жартую? Старий при людях казав, що хто би йому біду з хати взяв, тому відразу дає шість тисяч червоних, а худоби, кілько сам хотітиме.

Василь.

Я сватаю! Ій Богу, сватаю, — дійся Божа воля!

Іван.

Коли так, то будемо собі шваграми, усі три, як тут стоймо. Бо я люблю Олену, а Степан Сеню. Старий би з радої душі їх за нас дав, але каже, що доки гризі з хати не збудеся, то й одну з молодших не віддасть. О таке-то товарищу! Та я се жартую, братчику, бо їх хто би доброму чоловікові радив таку язю собі на шию силити? Не аби побратимові, але навіть і тій ні, що в корчі шипить: бо ти не знаєш, брате, що то за язя та що то за гадюка!

Василь.

Руку сюда, братчики, — ми до двох неділь шваграми! Коли я козі роги не виправлю, то можете мене в горботку врати та до жидівської дитини у мамки дати. А тепер собі ще якої запіваїмо та гайду у старости! (Співають):

Кому дасть Бог в світі долю,
 То не жаль му стратитъ волю:
 Воля стратить, доля буде,
 Так чинили здавна люде.

А хоть жінка і полає,
 То чоловік розум має:
 Має розум, має руки —
 А ще децо до науки!

Бо то часом в часі слово
 Уговкає чорта злого,
 Та би жінку не вмирило?
 То би було з дивен диво!

Бо ті жінки не такії,
 Як їх пишуть люде злії,
 Коли дурнів за ніс водять,
 І лиш жусом верховодять.

Та хто їм покажесь паном,
 Тому в свій час і сніданіє,
 І обідець, і вечера,
 І порада люба цира.

(Йдуть.)

Другий схід.

(Кімната у Тодоревій хаті. Олена й Сеня входять із шитвом
 і сідають біля вікон.)

Олена.

Ти не виділа вчора Івана?

Сеня.

Виділа на базарі; стояв із Степаном та з тим Дорошівським парубком, що про його славлять, що він дуже лихий. О, того коби то нашій Катрі, то й би їй борзо роги виправив, не бійсь! Та ту мабуть і чорт з рогами не взяв би не то що! А ми обі на віки нещасливі; бо батько присягався, що нас доти не віддасть, доки тої гризі з хати не збудеся. Ох мені лишенько!... Пропали й ми дві, пропав і мій Степан, пропав і твій Іван!... Всі ми пропали, а через кого? Через одну змію!...

Олена.

Не журись, сестричко, може ще Бог змилується. Батько наш добрий; не скоче чотири душі через одну язю тратити. А може найдеся ще такий божевільний, що біду возьме; бо батько казали учора на базарі при людях, що у троє дають тільки віна, що обіцяли, аби лиш хто такий відважний нашовся, з бідою свій вік коротати, та свою голову товчи. А я буду батька просити, щоби й мое віно до Катрининого доложили; може би хто борше злакомивсь. Мій Іван у батька віна не бажає, лиш мене одну. Мій сизокрилий!... Та про віщо би йому то віно й здалося, такого великого богача одинакові?...

Сеня.

Хиба мій Степан так не каже? „Пане Тодоре“, — каже иноді до батька — „коли хочете, то я вам з моєї кишені зараз даю тисячу червоних, лиш не топіть нас двоє, не закопуйте нашу долю моло-

деньку, гріх вам буде! Бо де-ж се є — каже — правда в світі, аби через одну казюку, через одну вогняницею двоїм молодим вік занапастити?“ Та що з того, коли батько, як собі що в голову уклепають, то хоть би й сам Бог радив, то не поможеш! Тільки того, що година наша бідна й ненадійна!... Та лишім сестричко, бо мені здається, що вже йде наш кат, наше горе пекуче! Так, вона! (Катря уходить.)

Катря.

А що? Вишили по ручникові? Та ви отсе й нічого не вишили; ви сякі такі лedaщиці гаволовиці! За те-ж вам отсе! Та отсе! Та отсе! Та ще отсе! (Олена й Сеня втікають.)

(Кричучи.) Я вас учитиму, як по цілій днині теленіти та гави ловити, а нічого не робити! Прианахтемські чортові дочки! Та же ви від мене більше кулачя та кочержаників з'їсте, як у вашого батька хліба, що вас таких лedaщиць вигодував, чорт знає, на що й кому? Але доки ще мене стане, то не мете ви мені гави ловити та про друзів небилиці плести; не бійтесь, не хоче батько, то я вас учитиму! Сякі — такі!...

(Тодір, що досі нішком у дверях стояв, вступає.)

Тодір.

Що знов за примхи, Катре? Чи ти вже не гадаєш твою злість хоть одробиночку вгамувати? Чи ти хочеш твою долю на віки закопати, а мене без часу в гріб трутити? Ох дочки, дочки! Схаменися, доки ще час, аби відтак не за пізно було. Коли Бога не боїшся, то хоть людей стидаєся,

ненаслива! Ох, за що-ж то ти мене так побив та покарав, Господи милосерний!...

Катря.

Чорт хиба вас вбиває та карає, а я про ваші
ханьки рук не загну, та не ждатиму, аби мені
хтось кіля на голові тесав: — то знайте! А коли
ще лучше хочете знати, то вам скажу, що засі
кожному мною верховодити, хоть би й вам самим!
От що! Я вже не опелінок! А коли ви ваші до-
нечки так розпустили, що нічого би не робили.
лиш цілу днину у вікні сиділи та за друками
гави ловили, — то вириядьте-ж їх за ними: а як
я котрого друка узрю, що ме сюди швейцятися, то
голову йому провалю і донечкам вашим очі випарю
окроном — виїзжі би їм ще сьогоднішньої днини!

(Йде.)

Тодір.

Або-ж се не кара Божа та не суд Господній
упав на мене ненасливого?... Та коби я хоті знав,
у кого біда вдалася, така непевна, як гадюка?
Хиба-ж у чорта самого: бо люде приповідають,
що він, щез би, полуденніком перекидається та
малі діти у полуднішну пору, коли люде при-
роботі лишуть саму дитину в хаті або в полі, —
підмінюю. Отаке підмінче й се мусить бути: бо
мати покійна добра була, як та голубка, що мене
такого ненасливого на тім світочку линила! Ні-
чого не приходиться робити, як усьо линити,
а самому йти, куди очі видять та ноги несуть!...
Хиба-ж би я був се давно вже не зробив?... Так

мені жаль тих двох, що без моєї голови мусіли би у найми йти або від біди світа ловити, так як я. Та ще-ж одно стрібую: розголошу у цілому повіті, що хто її візьме, тому сейчас даю своє ціле майно, навіть віно Олени та Сені, лиши аби нужди спекатись. Тим двом найдуться люди і без віна, бо добрі та любі як день любий: лиши ту ю одну біду ні мені продати, ні мені проміняти! О, Матінько Христова!... (Чути сторожа.) Хто там іде?

(Іван, Степан і Василь входять.)

Іван.

Цень вам добрий, батьку Тодоре! Чого такі смутні та недовольні, бадечку? Вза годі, ей Богу, зза годі! Та коли ваша ласка буде, то ме від тепер за вас отсей наш побратим воювати. Ми їх прийшли, щоб много не коровоцитись, з отсім гідним летіньом, а нашим давним товаришем, на вашу Катрю в старости. Ішо вона собі лихенъка, то ми їйому вже казали. Та їйому се ще й радше: лиши тілько хоче, аби ви за мене дали Олену, а за Степана Сеню, — таї за дві неділі весілля!

Василь.

Те так і є, батьку, як мій побратим каже: бо Катря мені вподобалась, а за решту моя журя. Одно лиши то собі вперед виговорю, аби мені від вас ніякої перепони ані в якім небудь ділі не було, що небудь би я не робив: бо й я собі примховатий вдався, а може ще й вашу Катрусю перестиг, коби здорована була! За сим словом прошу ѿ вашу відповідь, батьку Тодоре!

Тодір.

Катре! (Катря входить.)

Я отсе тебе заручаю з сим парубком: — хочеш іти за нього, добре, а ні, — то ти не моя дочка, а я не твій батько, і від сеї години щоб ти і на моєму задвірю не находилася! Я до тепер потурав тобі у всім, а від тепер не буду. Не послухаєш моїх слів, дочко, то проклята еси від мене на афтемні дні! Чуєш, дочко? На афтемні дні! Ходім тепер, легіні, у сад децо порадитись, а сі голубята нехай собі пізнаються...

Степан.

Любої розмови! (Тодір, Іван і Степан ідуть.)

Василь.

Тай так, Катрусечко серден'ко: коли Бог поможе, то ми собі за дві неділі й в парці? А парка то буде, парка!... Й чорти в пеклі завидуватимуть, не то-що; бо й я стільки примховатенький вдався, що моя Катрусечка дорога. А се до доброї волі та до милого тривку конечне так і треба, аби обое одної гадки були; бо що з того, що він буде сякий, а вона така, або вона сяка, а він такий? На таке триваннє хиба жидівської харки метати! Та то долечка щаслива, коли він собі острій, а вона собі ще острійша: він палкій, а вона ще палкійша; він пруткій, а вона ще пруткійша. О, такий то тривок благослови, Боже! А не дай знов, Боже, аби мені була дісталася дівчина тиха, млява, покірна! Я би години з нею не жив! Остро, прудко, палко! То й є, що є; — хиба-ж не так,

Катрусечко, серденько? Я читаю з личка твого пишного, що неначе индик почервоніло; з очей твоїх ясних, що неначе у когута палають; з грудей твоїх лебединих, що неначе міх циганський ходять; з губок твоїх цукрових, що неначе варениці віддулись, — що й ти такої самої гадки, що й я! Хиба-ж ні Катрусе?...

Катря (бв).

А щоби ти таки від разу знов, якої я гадки, — то тобі отсе! Та отсе! Та ще отсе! Ти прианахтемський сину!

Василь.

А щоб ти від разу знала, що я іграшки з роду люблю, (бв) то тобі отсе! Та отсе! Та ще й отсе, Катрусечко, серце! Таких іграшок у нас в Доротівцях і сто раз на днину граються. Добре, що я знаю, що ти їх любиш; я перший їх завсіди зачинатиму; а звуться вони в нас „коточі піжмурки“. Такої любої розривки мабуть і в цілому світі немає, не то-що!

Катря.

Коточі піжмурки? Ти коточий придатку! Ти опришку, убійнику! Ти — ти.

Василь.

Славно, Катре! Славно, лебідочко! Славно, голубочко, синогорличко! Коточі придатки й що там ще, усі дівчата, що хоть половинку, хоть третинку тої відваги, тої острої крові, тої прутченкої мови не мають, що моя Катрусечка розумна, моя Катру-

сечка цікава, моя Катрусечка палка, моя Катру-
сечка ігролюбива, моя Катруся чортополошення:
бо від неї би усі чорти утікали, окрім мене одного,
що з радощів би зараз і крізь тую стелю скочив.
за теє, що таку парку собі запопав, як само сер-
денько його бажало! О не було й не буде такого
милого' трівання на цілому світу, як буде тобі
зо мною й мені з тобою, Катрусечко моя при-
найлюбійша! Хиба-ж такий жемчуг дорогий мав
би впастись такому, якому тільки кужіль пря-
сти та в попелі гратись? Мені! Мені одному сеє
дорогий камінь, Василеві Недобрюкові з Доро-
шівців! Аж за дві неділі?... Не за дві неділі, а
за тиждень слюб! Вудете бачили, що попові кавуши
грошей висиплю! Козир-дівці козир-парубок! До
попа! (Йде.)

Катря (плачучи).

Ох, та з кого-ж то шпитала божевільного
мій бадечко другий божевільний такого варята
запопав та на мою голову післав, аби мене так
оббамбурив, як отсей то мене оббамбурив! Ох, мої
плечі, моя спина! А все наче то жартиком, наче
то іграшкою. Ох, ти доле моя тринещаслива!...
А що мене найдужче єсть, то те, що за соромом
нікому й вповісти не смію, що я така оббамбурена,
а то би всі зо сміху повмирали! Годинонько моя
чорнесенька!... Се мене мабуть Господь Бог за
моого бадечка побив, що я Йому так корила! Та
бадечко міг би мене був сам укаррати, а не такому
розвиншці в лаби давати!... Ох, моя спина, мої
руки!... Се я мабуть умру з того? Та волів би

мені Бог смерть дати, чим би я мала йти за такого чуприндаря! А мушу йти, бо ніцо робити... У хату мене не прийме її найближча родина, бо всім в знаки далась... Тепер маєш, Катре!... Нічого; я за нього піти піду; та лиши на те, аби від мене другої днини в галайсвіта пішов, не питуючи навіть куда! О! Я ще я! Я ще Катря за себе!... Та як він мене ще раз так оббамбурить нежалуючи, що тоді?... Годино-ж моя гірка! Чому він там голови своєї не вломив, відкіля його прианахтемська чортова мати принесла? Та ще-ж будемо видіти... (Йде.)

(Іван і Степан входять.)

Степан.

Я би був дав чортові її сто жидів, лиш аби він нишком при тому був, як ті двоє з собою розмовляли. Такого мабуть і у Львові в театрі не показують, не то що?... Голубята, таї годі. Та коли він її ще так не приборкає, що ме його слухати, як цуценя, то я не Степан! Видітимеся!...

(Тодір убігає.)

Тодір.

Чудо, хлопці! Чудо!

Іван.

Та так борзо? Таке дай Боже, чуті! Я дива та чуда не одного ще сподіюся, та щоби вже нині! Але-ж яке би се чудо було, батьку Тодоре?

Тодір.

Таке чудо, що Катря свого зарученого не може нахвалитись та навповідатись, який то він розумний, та який то він добрий, та який то він козирлегінь! Чудо, тай годі! Або се хиба не чудо, що коли увішла у челядну хату, то іще нікого не била, на велику вдивовижу усіх наймитів та наймичок? Лиш то мені дивно, що заєдно по спині шкрібася, неначе би — — Ну се вже мені сам Господь відкупителя з неба зіслав, не то що! А дівки, як кажу, ваші; про віно вже згода, а тепер ходім в пивницю, коштуватимемо, которую би то бочку-дві меду та вина на ваші весілля виточити, бо... (Всі три співають):

В цілім світі така мода,
Ішо в весілля не пить воду,
А то з тої лиш причини,
Ішо є меди, що є вина!

Бо як трунку би не було,
То би люде в руки дули:
Вода робить кров студену,
Глянь на жабу, на зелену!

О, таке би і з нас сталося:
У яри би поскакали,
Тай там доти воду пили,
Аж Німці-б нас облутили.

Відтак напе грішне тіло
Всмажили би та й би зїли,
А водицев запивали,
То-ж то в сало би й убрались! —

О, не пийте, братя воду,
Хоть про ту одну пригоду:
Щоби „кріку“ не кричати,
Німців в сало не вбирати! —
(Йдуть.)

Третій схід.

(Світлиця у Недобрюковій хаті. Дмитро й Векла входять.
Векла плачуучи.)

Дмитро.

Не будь дурна, стара, та не плач! Ілач не поможе. Сьогдя соломяній парубок золоту дівку возьме, а іще такий, як наш Василь! Ще не трапив на свою суджену; а як трапить, то й не схаменешся, коли оженився! Кобим тільки лиш грижі та журі мав на світі, як те, що Василь наш не вженииться, то бим іще прожив яку днину на світі.

Векла.

Тобі так говорити, а я мама!... Хиба я на те сина згодувала та його парубоцтва діждалась, аби ізза невістки на старости роках не відпочати? Та то все ти винен, Дмитре, ніхто, як ти! Бо я тобі ув одно повтаряла: відучи та відучи ти хлопця від тої ярости такої! А тепер довелось, що й найпустійша дівка на хоче піти за него, бо боїться. А хотіть після моєї смерті й вжениться: то буде чужу дитину розуму вчити та добру наводити? Ох, пропаде мій синок любий, а то весь через твої розпести невчасні! Ох, матер Божа!...

Дмитро.

А я тобі кажу, стара, що він собі ще таку
кралю запонаде, що й в світі такої не було. Наї-
ко його лиши трохи. Хиба я такий не був за молоду
палкий та пруткий? А преці ми прожили красний
вік зі собою. І діточки згодували, і до людей
привели, і майна чимало придбали. А й ти зразу
боялась за мене йти. Та твій батько, Танас покій-
ний, царство йому небесне, розумнійший був від
тебе: присилував таї от що! А чому присилував?
Бо бачив, що з мене господар буде. А розумних
ще наїдеся на світі, бо й Василеві нашему немає
догани, чорт його не взяв! Хоть до якої роботи —
він перший. А що собі розумний та на всі способи
хитрий, того і наш дідич не потрафить не то що!
Та ось він сам! А який собі веселий!...

(Василь входить.)

Василь.

Добрій день, бадечку! Як днували? А ви не-
нечко? Знов у плачах? Та щоб ви вже тільки не
плакали, то вам скажу, що я уже заручений, а за
тиждень весілля.

Векла.

Ох синку мій! Де? В кого?

Василь.

Ви би не вгадали, поки світа! У Заставні,
у старого Лиховолі доњку!

Дмитро.

Ох мені липшенько! Та чей не ту...

Василь.

Ту, Катрю злющу, хочете казати! Ту саму! Та в мене вона не буде злюща, того вам ручу, хоть би в ній ще раз тільки дідьків сиділо, кілько сидить. Ми вже сьогодня навіть і прібку зробили, а не згірше вдалася! Коби лиш далі так, то вам ручу, що здовж і поперек ніхто такої невістки не мав і не буде мати, як ви матимете, лиш коли мені схочете першого тижня цілу волю дати, не питавши причини, чому я сяк, або так роблю. А як тоді ви чудо не мете видіти, то я не ванн син, але жидівська панчоха! Бо Катря газдиня на цілу губу, й серце у неї добре, лиш що розвезена та розпещена без міри, а ту хибу ще можна у такої молодої дівчини поправити. Лиш, як кажу, коби ви хотіли мені йти попід лад, та мені в нічім не перечили.

Векла.

Роби, сину, що сам розумієш, ми тобі ні в чім перечити не мемо. А коли не зможемо з невісткою удатись, то ми старі переселимось у старі хати, старого віку добувати, а ти що собі вибрав, з тим і житимеш, коби лиш щасливо, матінко Христова!...

Василь.

Коли вона не ме мене слухати, як дитина, а ваші сліди продувати, то я не Василь, але від жидівської бочки чіп! А тепер з Грицьком порадитись, бо мені його у моїм способі чи мало треба буде. На сам перед з отсієї світлиці усе повиносити, що й до разу, аби й стільчика у ній не було, а

сама, аби така обшарпана та обдерта, як пуста корчма. Грицю! (Йде.)

Дмитро.

А я тобі не казав, стара? То мій син, бачиш?
Мій Василько розпещений! (Ідуть у другий бік.)

Четвертий схід.

(Світлиця у Тодоревій хаті. Три столи до троє весіль злагоджені. Цілий поїзд весільний уводить Катрю, Олену і Сеню в світлицю і садовить їх на посаг. Музики грають. Обходячи столи, кождий поїзд з'осібна, співають:)

Засіяло срібло, золото — довкола,
Ой клонися молоденька до стола,
Гой до стола, до покутя — низенько.
Буде тобі тяжко-важко — в серденьку.
Бо як прийде пан молодий з дружбою,
Возьме тебе молоденьку з собою.
Возьме тебе молоденьку в Божий храм,
Там ти будеш присягати к образам,
Там ти будеш присягати на віки,
Покотяться дрібні слізки — як ріки!

(Даровання молодих.)

Тодір.

Іван та Степан давно вже ждуть, а весілля ще не має. Що се може бути? Чи він лиш не думає збитки з мене збити, а з моого дому сміх та публіку та не прийти? А може би се дивниця була?

Як тої приповідки: від біди поли рубай та втікай! Так, донечко! Так дитино моя люба! Нехай тепер іде слава з нас обох: з мене за те, що я тебе маленькою у ліс вовкам не заніс, а з тебе за те, що не хотіла слухати моїх слів. Так допечко! Так синку! О, чому Господь не змилуєся та не візьме мене до себе!... Лучше би мені в сирій землі гнити, ніж такого сміху діждатись!...

Катря.

Що ви хотіли, те й маєте! Хиба у вас стільки розуму у вашій старій голові не було, аби знати, що варіят свічки не засвітить, а загасить? Тепер зараз мені йдіть та його ще красно просіть, бо справді, ще отсе кеп з мене зібе! Ох, годино моя нещаслива, чого я діждалась!... Чого ще дожидаєте, тату? Та-же йдіть, змилосердіться, а то як стою так зараз у воду булькну, де найглибше! Матінько моя, на що ти мене на світ породила таку нещасливу!... Коби вже хоч прийшов, то йому й словечка вже ніколи не скажу, еї Богу, лише нехай змилосердиться тай прийде!... Що я тепер буду бідна й нещаслива робити!...

(Дружба вбігає.)

Дружба.

Не плачте, панночко, їде ваш молодий, та шанувавши чесні столи та дари Божі — бо на якогось божевільного похожий, як на молодого, так гарно прибравсь! Одна нога в чоботі, друга в личанім ходаку; одна гача дублена, а друга сина; на лу-

дині латка на латці, а на голові голомішива шапка, що її мабуть у Сада'урі на якісь там жидівськім сміттю найшов. Намісъ манти якийсь подертній жидівський кафтан, а на руці у восьмеро гарапник, та такий уже, такий, що й чорт би від него розсівся! За ним знову їде на це страшнійшій дерлюзі його слуга, чи дружба, чи яке там диво, та так уже прибраний, що і страхопуд в горосі його би перепудився. А що вже ряди їм на конях, ряди!... Мотуз мотузами держиться, поводи клочанні, а стремена — вужевки з вербового пруття! Ось він сам здоров, уже на подвірю! Видітимете, чи я брешу!

Катря (без дружбу).

А за цю брехню тобі отсе! Та отсе! Та отсе! Анахтемський сучий сину, нічо би з тебе не звелось! Вудвуде ти один! Циганчуку! (Василь убігає.)

Василь.

Так, Катре! Славно, Катре! А бий-же Катре! Що вони, анахтемські харцизяки тебе обсліли, неначе пси кістку? Се ніби вони мають з моєю Катрусечкою вінчатися, чи я? А на двір мені, псярство! а вони мені від моєї лебідочки золотої! (Без всіх гарапником, та так, що найбільше Катрі дістається.
Усі в ростіч.)

А проч мені від моєї перли дорогої! Не бійсь, серце! Не бійсь, сиза! Я тобі нічого не кажу! Ви мені до моєї панночки любої? Ходім, сиза! Ходім мила! аби ще анахтемського попа в церкві застати! (Тягне Катрю з за стола і тручає стусадами поперед себе.)

Я їх понаучую! Не бійсь!

(Вибігає. За ним виводять Олеву й Сеню з поїздом. Прочі гості лишаються.)

Тодір.

Гості мої любі! Гості мої дорогі! Усе вам розповім до крихточки, лиши будьте ласкаві сім часом мені з'уважити, а не так мені, як моїй годині нещасливій, бо се так мусіло статись, я вже здогадуюсь, чому навіть! А кому по гарапникові дісталось, нехай буде ласкав приймити від мене по десять червоних єдинки, або кілько сам хто скоче, лиши най вибачає, бо я сему й сам не рад, як би й не рад у пекло дістатись. Та що дружба наша так летить? (Дружба убігає.)

Дружба.

Се би й на комедії ніхто не доказав, що там у церкві заводилось! З родин роду ніхто такого не чув і не видів! Звінчали, як уже там звінчали, а по слюбі каже благочинний на своє лихо до Василя: „Ну, поцілуйтесь!“ Господи!... Як ухопить книгу, що там на пристільці стояла, як уцідить благочинного по голові, аж у церкві загуло, неначе в бубон! Було нашему благочинному цілування!... А він як заверещить, неначе божевільний: „Що? (каже) то ти, старче загублений, маєш мене вчити, коли я маю з моєю Катрусечкою цілуватися?“ А на се як ухопить свічку, та благочинному до бороди!... Тілько щастя мають, що у вівтар втекли, а то би були з бороди хиба мило варили! Але по тому що аж було?... Як вибіжить на двір! Як вихопиться

на коня! А молоду наперед себе, та в заводи до Дорошівців як чкурне!... Що там бояри не просять, не молять, не кланяються! „Таже хоть на годиночку ласкаві будьте до тестів?“ Але де-ж там!... „Я (каже) не для тестів женився, але для себе, а вам від мене засі, коли ще не хочете у десятеро тільки гарапників облизати, як облизали!“ Чіурнув як вітер, а та Катря сердешна нічого не каже, лиш трясеться, як та трепета в лісі, і в вічи йому глянуть не сміє! Та прошу гостей любих на дари вийти, бо вже їдуть молоді! (Усі входять.)

П'ятий схід.

(Світлиця гола та обдерта у Недобрюковій хаті; крім стола, накритого всілякими стравами, нічогісінько нема. Кілька ніби то боярів чи дружбів, обіданих та шанталавих входять.)

Оден дружба.

Тут нам казав себе ждати, тут і ждім та лише дивімся, що то з сего буде. Таких весіль хиба лише у божевільних в шпиталі або у Львові в театрі відгравають, а не у розумних людий на Буковині, та ще у таких заможних газдів, як отсі? Єй Богу шкода, що нема якого писаря, щоби отсі всі чудасії начисто списав та у яку небуть газету подав, на втіху всім добрим людям письменним! Їдуть! Єй Богу їдуть! Тепер вперше оближемо хлопці гарапників! та коби лише богацько, бо за кождого обіцяв нам по червоному, а червоні сьогодня не валяються, треба їх закрівати, хоч би

ї гарапниками. Тисніться лиш хлопці до купи, може би так не боліло! Та що: за волю Василеву не жаль і в огонь скочити, не то, що гарапників лизнути, бо то побратим — пошукати! Коби лиш не отсе прианахтемське весілля, чорт матері його з рогами! До куни, хлопці!

(Василь пхав Катрю по перед себе й входить.)

Василь.

На перед, рибочко! На перед голубочко! Тут твоя світлиця, тут красуватимешся, неначе та повна рожа в городі! Сідай, лебідочко, бо я ще маю з отсими панчичками поговорити! А ви-же де були, прианахтемської чортової матері сини, біс батькам вашим у животи! — Сідай-бо серденъко! Сідай качечко! Що не вийшли проти нас, та нас не звеличали та не привітали, як закон велить? Та-бо сідай, зазулько! За тес-ж вам — отсе! Та отсе! Та... (Всі гуртом, усі втікають.)

А ви, дрантузи, ви лихолатники! ви дідоводи! Ви, песього батька сини! Я вас буду вчити, як моїх приказів слухати! Сідай-же бо душко, коли тобі кажу! (Катря сідає на землю.)

Гопадрали ви! Я вас учитиму! Може би ти що вечеряла, синогорличко моя? Осьде — ох, мені лишенько, а отсе що мама таке наварила!? Грицю! (Гриць убігає, мече всі миски зі стола у вікна, у котрих і одної шибки не має.)

Що мама отсе наварила та напекла за кириню, що ми би від неї і до доби вигинули? Хиба мама не знає, що й моя Картусечка палкої крові та що нам не можна їсти ні мяса, ні з набілу, ні з хліба

нічого, хиба лиш одну натинку та чир, а то такий рідоњкий, аби від одної порошиночки муки до другої була миля? Запитай-но ти в мами, чи вона вже забула те кулачча та ті гарапники, що я вчора їй надавав? Окрім голенького буракового борщику і то несоленого, аби мені до весни нічого не варилось!... А аж від весни відтак можна подеколи, і то лиш подеколи! натинки несоленої по-трішки! — Чуєш? — Руш! (Гриць іде.)

А тепер спатоњки підемо, моя сизокрилая, бо завтра рано до тестя на пропії!... Там то вже набудемось та нагуляємось до-волі! а я собі аж три гарапники гадаю зі собою взяти!... Лише не їсти мені там, душко, нічого в світочку, щоби могло тобі на кров зашкодити! Ти вже чула, що? Нехай другі собі напихаються та напиваються, а ми будемо собі лиш чистенької та холодненької водички! А тепер підемо спати, моя перепілочко! (Тягне Катрю зі землі і кочув штовханцями поперед себе. Гриць входить по хвилі.)

Гриць.

Як він її голодом та стусанами на смерть не заморить, то най мене зве, як хто хоче! А що вже її гарно постелив, то аж мені самому за неї банно! На борону стара дірава веріточка, уз голови кулак: син голубко, коли тобі голодній хочеся! Та коби хоть давав спати! А то в одної таранить про горячу кров та про якийсь там палкий потрюх, чи що, та в-одно її наказує, аби нічого не їла, бо її те, її те, її те могло би її зашкодити, одним словом: усе би її могло зашко-

дити, лише хиба одна вода ні. І то, каже, що ме
щє піти до Садагури до доктора та питатимеся,
кілько води на днину можна пити, аби крови не
бурити. А вона сердечна іні пари з уст! Лиш по
слізочці нишечком утирає, тай тільки. Я кажу:
диво тай от-що! А там хто?

(Катря вбігає крадьки.)

Катря.

Грицьку! Голубочку! Коли в Бога одного ві-
руєш, то внеси що їсти, бо гину! Та-же я від
учера і пів кріпички в устах не мала, не то-що!
Йди, Грицьку! Йди, сизий! Не забуду тобі, поки
буду!

Гриць.

Є гусочка печена, коли позволите?

Катря.

Неси, доля би тобі добра! Неси, любий!

Гриць.

А хлібця якого? Чи житнього міського, чи
може колачика пшеничненького?

Катря.

Що сам міркуєш, братчику, лише неси вже!
Мені аж жовто в очах з голоду!...

Гриць.

А може гусочки без колачика?

Катря.

Нехай буде й без колачика, лише неси вже, соколику! Неси сизий!

Гриць.

Гм! — А може би то нашкодило за кров? То хиба колачика без гусочки?

Катря.

Ох, ти прианахтемський чортів сину!... То не доста вже улягаю твоїому ґазді божевільному таке, що й своїому батькові рідному з роду не потурала, та ще й твоїм кепам буду, ти жаборізе собачий, нічо би з тебе не вивелось? Рушай мені зараз з перед очій, бо хоч мені з голоду і не до баталії, то ще тобі таких надаю, що й не понесеш, старецької ти суки син! Ох, ти святий отче Николаю, у бідах заступниче, межи які отсе бежевільники я отсе дісталась?...

Гриць.

А вам ще хотілось гусочки? Та-же нічо в світочку так крові не бурить, як ті прианахтемські печені гусочки! Та ще й з колачиками. (Йде.)

Катря.

Чи се я ще Катря?... Чи се я ще я!... Чи се не кара велика Господня на мене впала, аби такі два гарцизники з мене до останнього збитки били?... А що мене найдужче гризє, то те, що в одно чиниться, що се все він лише із щирі-

сенкої любви до мене розпадаєсь?... І голодом
морить!... І спати не дає!... І все лише про ту
прианахтемську горячу кров таранить... А я до
того всего ще й мовчати мушу, як та стіна, бо
прианахтемський гарапник Йому з руки й не
злазить!... Ох, моя脊на! Мої плечі! Про стусани
й не згадуючи, бо їх ніхто й не порахував би!...
Годиннонько моя!... Утікала би до батька — так
знаю, що мене на дорозі здогонить, а відтак...
не бійсь Катре, що гарапник не матимеся в ро-
боті, а то ще як?... Таї батько — чи би мене
приймив, гадаєте? Та-же вони всі на мене зра-
дилисъ, як одно ухо, а мені нічого не осталось,
як усemu рабдати, та ще до того всего перед людьми
свою біду й не показувати, бо би всі іржали, як
коні, зо сміху!... Хіба ти лиш один мене пора-
туєш, Николаю, великий чудотворче!...

Василь (що стояв довгий час нишком у дверах).

Так Катрусечко, так єдина моя! Гарно так!
Лиш до святого отця Николая молись та поклони
бий, бо ніхто так як він скоро на остру кров не
помагає, а то від тоді, від коли якогось там
анахтемського Арію в піку так гарно вцідив,
що сердешньому кров і носом і ротом пішла. Я
сам думаю Йому за те молебень наймити. А тепер,
Катрусиночко ти моя, сонце зараз заходитиме,
тож і поїдемо до твоїого батечка на пропії!

Катря.

Ох, мені лишенько!... Заходитиме? Та-же воно
тепер от-що сходить?

Василь.

Коли бо я хочу, аби тепер заходило? А доки не заходить, то й до батька не поїдемо! От-що!

Катря.

То нехай-же собі й заходить здорове, коли тобі лиш угодно! От мені лишенько! Пан великоможний далі й над сонцем старшуватиме!

Василь.

Не то що над сонцем, але й над самим Богом! Хто там знов? (Старець входить.)

Ох дивись Катрусе серденько, яка дівчина красна! Ще мабуть лише ти одна така!... Поні-луй-же її зараз та привітай милу, бо такої молодості, такої краси мабуть і на світі немає.

Катря (цілує й обнімає старця).

Здорова була дівчино! Се вже справді я такої красної і вродливої панночки не бачила! Чия ти серденько? Відки Бог провадить? О щасливі ті родичі, що в їх дворі така ягідка румяна красовиться!

Василь.

Чи ти Катрусечко, лише не збожеволіла отсе? Відки тобі тут убога дівчина привиділась, коли отсе старесенький дідуся, що над гробом трясеся? Ох, се то все від тої острої крові, чортяці би була! Зараз мені перепросити дідуся штановного, що його сердешнього так і перепудила!

Катря.

Прощаїте, дідуся, бо се мені сонце так і сійнуло в вічі, що мені здавалось, що се дівчина, а се дідусь старесенький. Єй Богу, що то через сонце.

Василь.

Як ти качечко, брешеш! А де-ж то сонце, коли то зіронька світовая?

Катря.

Чи тее то... зіронька світовая. Мені язик за-плутався.

Василь.

А то все через ту гаспідську горячу кров! Хто бачив, аби се зоря світила, коли то сонічко сіяє?

Катря.

Нехай буде сонце, місяць, зоря, най буде про мене й гарбуз, або що тобі й самому угодно, лише ходім до батька, бо я тут з голоду зараз гину, про спання й стусани не згадуючи!

Василь.

Коли-ж бо мені така примха, аби дома линитись! Такої примхи у мене й сто раз на днину, а нічим її не вилічиш, як великою просльбою! А то все через ту анахтемську горячу кров!

Катря.

Я прошу, Василю!

Як ковам роги виправляють

Василь.

Ще красше!

Катря.

Василечку, я прошу!

Василь.

Та бо ще красше.

Катря.

Дорогий та любий мій Василечку, я гарно прошу!

Василь.

А „пане“ ні?

Катря.

Та пане мій дорогий!

Василь.

А в руку поцілувати ні?

Катря.

Ї в руку поцілую! (Цілує.)

Чому би я свого господаря в руку не поцілувала?

Василь.

Ти моя жіночко кохана! (Цілує Катрю гарно.)

Тепер до тестя на пропій!

(Василь пхає старцеві таліяри тай ідуть.)

Старець.

Коли сі обое не божевільні та з якого не будь шпиталя не вирвались та не втікли, то я не

старець, але від жидівської цибулі хвіст! Не багато недоставало, то були би мене на борзі дівкою зробили, тай роби тоді, що хочеш, хоть по стінах дерись!... Ісусе сине Божий, ратуй нас! Від голоду, від повітря, від труса, від води, від вогню! А найпаче від божевільників, от таких, як отих двох — амінь! (Іде.)

Шестий схід.

(Світлиця в Тодоревій хаті, до пропою прибрана. Музики зачинають на дворі прошійної грati, а прошій уводиться, як звичай, з подвір'я в світлицю і, столи обходячи, співає.)

Хміль лугами, хліб ланами! Ладо! Ладо!
 Будем, братя, пропивали!
 Воли білі, коні гриві,
 І дівчата чорнобриві!
 Воли сиві, коні карі,
 Молодії в слюбній парі!
 Воли мургі, коні з турків,
 Хто не вженивсь, того в дурні!
 Воли собі, коні ворі,
 В нас молода, краспа зорі!
 Воли чалі, коні білі,
 Всюди пропій по весіллях!

Тодір.

Весела вам розмова, панове пропійці! А вина та меду, як недостатку, то бийте горня без милосердя, а про мене всі шиби у вікнах. О... статчив

би я не тільки меду та вина, коби то я знат, як там моїй сердешній Катрі пропиваєсь!... Мабуть пе те пиво, що собі наварила, я тому не винен.

(На дворі чути два набої.)

Ішо там знов за примха? (Дружба вбігає.)

Дружба.

Чудо, батьку Тодоре, чудо! Від учора нічого тут і не дієсь, як чуда! Їде ваша Катрі з Василем, та як їдуть!... у препишинім німецькім ридвані, четвернею, а з панства молодих золото аж капає!... Та то не велике чудо, бо з кого золоту й капати, як не з такої богацької пари? Та то чудо, що сидять собі у купці та голубляться, як синогорличик парка. Нічого не роблять, як голубляться, та цілується та обнімаються!... А за ними, у другім ридвані, їдуть ваші свати, та такі вже веселі, такі!... Неначе закупили села! Чудо тай годі! (На дворі чути другі два набої.)

А ось вони самі здорові!

(Василь з Катрею, а Дмитро з Веклою входять.)

Василь.

Щастя, здоровля з пропоєм, панство молоді! А ви, бадечку, як собі дужі? А ви, братчики?

(Василь витаєся з усіма й сідає собі коло Йвана та Степана, а Катрі коло Олени та Сені. Катрі зачинає зараз їсти й їсть, але все поглядаючи, чи Василь не видить, аж до кінця сего виходу, а Олена й Сеня виходять нишком з поза стола та йдуть у поблизьку кімнату.)

Славлю Бога, що вас здорово та мирно всіх вижу!

Тодір.

Сідай, сину мій, будь ласкав, а ви з нами, свати наші годні та дорогі! Якого би того винця вам, любі? Волоського чи угорського? Я знаю, що свашечка люба отсего солодкого позволять! А ну-но зо мною свашечко, тай ви сватку, за здоровля наших молодих! Та лиш боюся, що моя Катря вам неугодна буде так услугувати, як би мое серденько бажало! А хоть і не вдасть вам моя дитина яким словом, то змилосердіться, майте увагу на неї! Вона ще покориться. Як тої приповідки: „з молодого можна зробити і сякого й такого!“

Векла.

А ми вам кажемо, сваточку любий, що ми з роду — ні Василеві лучшої долі, ні нам ліпшої невістки у Господа Бога не благали, як отсе нам милосердій дарував. І будемо їому тим дужче дякувати, що те все, про що вашу Катрю люде славили, чиста неправда. Бо такої тихої, любої, покірливої, служняної, прихильної дитини й на світі немає, не то-що...

Дружба (що в одно Катрі призирається та мимохітъ глумиться).

Чудо, кажу вам, чудо!

Василь (що досі з Іваном та Степаном ув одно нишком розмовляв).

Та не віриш, брате? Заложімся!

Іван.

Я кладу сто червоних!

Степан.

А я двісті!

Василь.

А я вам кождому у двоє тільки, як втрачу!
Катре! (Катря тручає всіх, що коло неї сидять і біжить до Василя.)

Дружба.

Чудо! А я не кажу, що чудо?

Василь.

Та хустка, Катре, що ти нею підвилася, погана.
До землі з нею, аби я її й на очі не видів!

(Катря так робить.)

А тепер ще чобітьми ту хустку погану!

(Катря слухає.)

Дружба.

Чудо! Єй Богу — чудо!

Іван.

Дружбо!

Дружба.

Я є!

Іван.

Іди, клич мені зараз мою жінку!

Степан.

Тай мою! (Дружба йде.)

Тодір.

І я вже скажу, що чудо! А й се, що межи
вами? Чи лише не залігка?

Василь.

Заліжка, бадечку, а то така: у кого з нас
трьох жінка послухнянійша? (Дружба входить.)

Іван і Степан.

А що?

Дружба.

Не хочуть іти.

Іван і Степан.

Що кажуть?

Дружба.

Кажуть, що тоді прийдуть, коли їм схочеся,
а не тоді, коли вам забагається. От що!

Василь.

Катре! Біжи та прижени мені твої непослушні
сестри зараз тут поперед себе! Що то має таке
бути? (Катря біжить.)

Дружба.

Чудо! Таке чудо, що й святий Николай такого
не вмалює!

Іван.

Се справді чудо!

Степан.

Велике.

Тодір.

Непомірковане! (Катря вводить Олену й Сеню.)

Василь.

Тепер, навчи, Катре, твої сестри ледаці, як вони мають своїх мужів слухати та шанувати!

Іван.

У мене вишанувала з кармана сто червоних.

Степан.

А в мене двісті!

Сеня.

А ти в тристо дурень на таке заложатись.

Олена.

А вашець у чотириста!

Катря.

А ти за всі, твоєого мужа не слухати! Він один тобі пан! Він один тобі закон! Він тобі її тато, і мама, і брати, і сестра, її дружина, бо ти їйому одному її присягала, а то до гробної дошки. Добре тобі з готового і зварити, її спечи, її зготовити, та хто про теє стараєсь? Не муж? Добре тобі в побитій хаті та у прибраній світлиці гуляти, та хто на неї стараєсь? Не муж? Добре тобі в коралях та намистах межи людьми красуватись та чести приймати, та зза кого отсе? Не зза мужа? А хто гримається дорогами та чужинами, аби тобі всього добра придбати? Не муж? Або

хто тебе від усякої зневаги, від усілякої пригоди та напасті заступає: не муж? Ноги йому мій та купіль пій твоїму добродієві, твоїму старанинкові, твоїму заступникові, що про твоє добро день і ніч журиться, без устанку клопочеся, аби тобі лише добре було та аби твоя голова супокійна! Може ти стараєшся податком, або шарварком, або поголовщиною, або хлібом, або солею? О! Сліди йому продувай та пером коло него ходи, аби й пів хвили дорогого його припочинку не збавити! Жіпка без мужа, то солома без колосся!

Василь (мече від себе гарапник).

Славно, Катре! Славно, дружино моя люба! Таким мужем і я тобі буду, а ти мені такою жінкою, і буде світ нашому милому триванню завидувати! Або хиба є де що красшого в світі, як де розумний муж і розумна жінка о взаємне добро спільно стараються і кладуть підвалини під щастя своєї сім'ї, котре то щастя в найкрасшим щастям в сім світі, бо на нім полягає Господнє благословення? У сему життю, у сему світті є нужди много, журі много, лиха много, де чоловік, обмахуючись та об'їдаючись, сто раз на день кріавим потом обливаєсь: чи ж не має він хоть у своїм халаші, хоть у своїй сім'ї, хоть при своїй дружині того нещасливого куточка мати, де би міг, неначе то зело згорене, на росі відволоднуті? А з другого боку: чи сміє муж або чи може він таке сумління мати, аби свою вірну дружину, що про його вигоду щиро стараєсь, так занедбувати, як деякі мужі роблять? Хиба жінка вже невіль-

ниця вічна, аби муж по цілих ночах корчмами та кат знає де сидів, а вона світа Божого хиба тільки виділа, що у вікні? а діждавшись наконець чесної своєї голови з похмілля — ще його примхи вислухала? А відтак ще дивується, що бідна жінка збіснуватіє!... Як би так хто з чоловіком обходивсь, то не то що, аби збіснуватів, а таки би зовсім одурів! На відворот знов, як і жіночка лукава придається, що чоловіка, як та ржава зелізо доїдає, то учиться від мене, як козам роги виправляють! (Усі плащуть у долоні.)

Заслона паде.

З ПОЕЗІЙ О. Ю. ФЕДЬКОВИЧА.

НА ДЕНЬ ДОБРИЙ.

Летів прилетів сивий голубко,
А з гори, Чорногори;
На день добрий ти, чесний господар,
Тай ти славний соборе.
На день добрий ти, чесний господар,
На щасливу годину,
Лиш не гнівайся за те на мене,
Щом пригости в гостину.
Бо я не прийшов того до тебе,
Мід-вино випивати,
Але приїхав того до тебе,
Співаночку співати.
Бо мене мати бай породила,
Де вірли воду пили,
Навчила мене бай співаночок,
Сто двайцять і чотири.
Бо мене мати бай породила,
У поли край Дунаю,
Тай казала мні: співай синочку,
Та як соловій в гаю.
А я літаю, а я блукаю,
Бай від хати до хати;
Ой позволь, позволь, чесний господар,
І в тебе заспівати.
Бо я не прийшов до твого дому,
Для славного обіду:

Лиш заспіваю, кільки сам знаю,
 Відспіваю тай піду.
 Ой піду-ж бо я, поїду-ж бо я,
 Тай назад в Чорногори;
 Ой прощай, прощай, чесний господар,
 Тай ти славний соборе!

СПІВАЦЬКА ДОБРА-НІЧ.

На скін Тараса Шевченка.

Світить місяць світлесенько,
 В молоденькім маю,
 Аби було виднесенько,
 На козацькім краю;
 Аби було виднесенько,
 В калиновім лузі,
 Як вкраїнський співаченько,
 На Вкраїні тужить.

І сів собі бідний в нічку на кургані,
 Докола степом сльозами провів,
 Склонив на руки мармурові скрані,
 Зітхнув до Бога, далі занімів;
 І думав довго в яснім свіtlі луни,
 І плакав много, — пак ся повтирав,
 І взяв кобзину, ткнув кроваві струни,
 Тай так сарака лугом заспівав:

Чи я не тутки раз родився,
 Не тутки живши, не нажився,
 Не тут в зелізо мя кували,
 Би мої думи повтихали?

Ой, тутки, тутки, мицій Боже!
 О Україно, Запороже,
 Чи співакови та липі доля:
 Кайдани, Сибір та неволя?

І чи ж подоба в світі бути,
 Навчившись орлом полинути,
 Навчившись степом погуляти,
 І з козаками пробувати? —
 О Україно, схоч простити,
 Не можна серцю тутки жити,
 То най на віки Тя покине,
 Най тутки трісне, тутки гине!

І склав кобзину бідний на кургані,
 Докола степом сльозами провів,
 Склонив на руки мармурові скрані,
 Зітхнув до Бога, далі занімів;
 І тихо було в ніченьку у маю,
 Зірниці плачуть на шовковий луг,
 А соловіє в калиновім гаю,
 Заголосило степом на округ:

На добра-ніч ти, віщуне,
 На козацькі діти!
 Ляг ти спати в свіtlі луни
 В засльожені квіти.
 Спиж вкраїнський соловію,
 Я за тебе тужу,
 А як тутки зазоріє,
 Я тебе пробужу.

ЧОМУ?

Коби я був Дунаєм,
Не пливби я на море,
А пливби нашим краєм,
Помежи сині гори.

Барвінок там стелиться,
Ялиця зеленіє,
А Господь веселиться,
А сонце з неба гріє.

Чому ти мя питасш?
Як можна так питати,
Либонь же ти не знаєш,
Як мило там трівати?

Чому, ти хочеш знати,
Чому там сонце світить?
Як можна так питати!
На барвінкові квіти.

*

Коби я був барвінком,
Не цвив би я у гаю,
А цвив би я, де знаю,
Не знаєш? за зарінком.

Там дівка ходить в зілю,
Тай зілесенько поле,
Ой доле-ж моя, доле,
За ню я ся застрілю.

Чому? ти мя питасш,
Або ти ще дитина?
Не знаєш, там хатина,
Під явором не знаєш?

Чому, чому, небоже?
Або-ж я, братя, знаю,
Чом я її кохаю,
А вна мене не хоче?

Окрім „Народної бібліотеки „Чорногори“ починає у Відні виходити неперіодичне ілюстроване письмо під заголовком „Чорногора“, а то під редакцією Др. К. Трильовського.

Кождий зошит „Чорногори“ становить **цілість для себе**, але 10 чисел „Чорногори“ можна також оправити в одну книжку, в один том, з заголовним листком та списком річей.

„Чорногора“ містить гарні вірші, цікаві оповідання та популярні статі наукові.

З’осібна велику вагу буде вона класти на представлення боротьби Українського Народа за свою **державну самостійність**.

Кожде число „Чорногори“ має цілий ряд цікавих **ілюстрацій** (образків), що відносяться так до історії, як і до теперішньої пори та до нашого письменства.

„Чорногора“ призначена до масового ширення між нашим робітним народом і чимбільше вона буде мати купуючих та передплатників, тим гарнійше і цікавійше буде кожде її число!

Кожде число „Чорногори“ можна осібно купити але найліпше вислати відразу передплату на цілий том (10 чисел), то є **2 доляри** а то на адресу:

**Dr. Dmytro Kogoratnyckyj in Wien
VIII, Längegasse 14 (Europa, Austria).**

Хто вже має одно чи більше чисел „Чорногори“ повинен мимо того прислати передплату, то є **2 доляри**, бо подвійні числа легко може другому продати, і так позискати „Чорногорі“ нових читачів.

Еще практичніше є прислати відразу **5 долярів**, ботакий передплатник буде одержувати не лише „Чорногору“ але і **„Народну бібліотеку „Чорногори“** по значно зниженні ціні, і то так довго аж вийдуть усі гроші.

„Чорногора“ — се дуже важне видавництво для наших людей в чужих краях: воно їм нагадає милу Вітчину, розважить, та скріпить надію на кращу будучність нашого Народа!

Редакція буде дуже рада, коли наші прихильники будуть її надсилюти фотографічні знимки наших геройських борців за волю та ріжких видів так з рідних сторін як і з чужини, де наші люди проживають, з осібна пожадані знимки виділів наших Товариств, Народних Домів і других важливих будинків, портрети заслужених діячів і т. и.

Того рода матеріали треба висилати на адресу редактора „Чорногори“. Вона звучить:

**Dr. Kyrylo Trylowskyj in Wien
XVIII, Martinstraße 13 (Europa, Austria).**

Дописи про життя наших людей, про їх організації і т. и. треба також на сюю адресу висилати.

**Видавництво „Чорногори“
(Wien IX, Garnisongasse 20, I).**

Народну бібліотеку „Чорногори“,

що буде містити визначні твори українських і чужих письменників та

„Чорногору“

ілюстроване неперіодичне письмо під редакцією Др. К. Трильовського — треба замовляти на адресу:

**Dr. D. Kogoratnuskyj in Wien VIII,
Langegasse 14 (Europa, Austria).**

Хто хоче дістати дуже цікавий
календар „Запорожець“

(55 образків!)

і **„Січовий Співаник“**

(40 образків!)

най пришле на повищшу адресу 1 доляра.

Адреса приватна Др. К. Трильовського
(для справ редакційних, січових і т. д.) є:

Wien XVIII, Martinstrasse 13

(Europa, Austria).